

LEDARHANDLEDNING
till boken Mose, Maria och jag

Ledarhandledningen är en del av tre i ett material om flyktingar för barn i åldern 6-9 år. De andra två är boken Mose, Maria och jag och CD-skivan med musiken i ledarhandledningen.

BOKEN Mose, Maria och jag är en berättelse om två barn i ett land långt från Sverige. I byn får de uppleva hemskheter de inte riktigt förstår, men en dag bestämmer deras föräldrar att de måste fly. Vi får följa Mose och Maria under deras flykt från hembyn via ett flyktingläger till oss i Sverige. Berättelsen gör avbrott för några pysselsidor på ett par ställen i boken. Där kan barnen få reflektera över berättelsen. Boken är en fristående del i materialet att lämna med barnen hem eller att arbeta med tillsammans med ledarmaterialet. Här kan ledaren själv avgöra.

LEDARHANDLEDNINGEN innehåller sex olika träffar och kan fungera som ett terminsmaterial, men fungerar lika bra som fristående träffar där ledarna kan välja en eller flera träffar. Träffarna har olika inriktning för att kunna passa olika grupper och tillfällen. De är också inriktade på barnen i den äldre målgruppen, men kan genom att göra de teoretiska delarna kortare också fungera för de yngre barnen. Som med alla ledarhandledningar är det möjligt att plocka de bitar man trivs med och lämna dem som inte passar. Vi tror att det finns tillräckligt med material att ösa ur i varje del, så att det ändå räcker till en träff.

Ledarhandledningen har tre delar:

1. Material för sex träffar.
2. Noter till sångerna som föreslås.
3. En faktadel.

Materialets tredje del är **CD:n** med sångerna som föreslås i materialet. På CD:n finns sångerna insjungna och sångerna finns också i en instrumental version att sjunga till.

Böckerna och CD-skivan kan beställas i Materiallagret www.svenskakyrkansunga.se. Telefon: 018-640 642. Läs mer på www.svenskakyrkansunga.se/mosemaria

Texter: Michael Hjelt

Illustrationer: Anders Westerberg

Faktadeln: Calle Olaisson, Gunborg Blomstrand och Amanda Florin

Arbetsgrupp: Gunborg

Blomstrand, Malin Berggren,

Calle Olaisson Jacobsson

Tack till: Fia Steimer, Anna Rantala och Ia Wigstål som haft synpunkter på materialet

Utgivet av: Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga 2009

INNEHÅLL

Aktiviteter

Du har ett värde	4
Varför bråkar du?	7
Uppbrott	10
Hur man lever som flykting	13
Att vara annorlunda	17
Rädsla och trygghet	20
Affischunderlag	23

Sånger

Jag har en massa bröder	27
Den som jag är	28
Du vet väl om att du är värdefull	30
Jag har ett hem	31
Vi sätter oss i ringen	32
Jag är hos dig min Gud	33
Alla har brått	34
Och varje mänska ska leva i frihet	35
Man kan höra vad någon ser	36

Fakta

Vad är en flykting?	37
Kyrkans arbete	37
Fördomar	39
Boktips och hemsidor	42

DU HAR ETT VÄRDE BARN- OCH MÄNNISKORS RÄTTIGHETER

(passar alla men särskilt kören)

Se också i boken Mose, Maria och jag på sidan 16.

SÅNG:

Jag har en massa bröder.

PRAT:

Ibland känner man sig liten. Barnen ger exempel på tillfällen när man känner sig liten, både i ålder och växt men också när man misslyckas eller gör bort sig. Gud ser det och tänker tvärt om mot vad vi brukar göra. Den som känner sig liten behöver stöd och hjälp. Gud lyfter upp den som är liten och ställer honom/henne främst. Berätta om dopet och texten om Jesus och barnen. Så tänker Gud. Så behöver vi också tänka om varandra. Här finns ingen Benjaminini. Här är alla stora och viktiga.

LEK:

Låt alla berätta något de är bra på. Låt gruppen komma på fler bra saker om varandra. Lek fruktsalladsleken med saker de är bra på. Ledaren ropar ut en egenskap och alla som känner att de är bra på just det byter plats. Avsluta leken med att berätta att vi alla är bra på olika saker, men att det inte är det viktigaste. Det viktigaste är att vi är värdefulla för Gud, våra föräldrar och våra kompisar hur vi än är. Bara för att vi är vi!

Ett alternativ till fruktsalladsleken är en värderingsövning där ledaren drar en låtsaslinje genom rummet. Mitten representerar att barnen är mittemellan bra på någonting. Ena sidan tycker man själv att man inte klarar uppgiften så bra och andra sidan står för att man tycker att man är mycket duktig på uppgiften. Ju närmare mitten man ställer sig ju bättre/sämre är man på att utföra uppgiften. Barnen får själva avgöra vad de är bra/mindre bra på. Det är ingen tävling. Förslag på uppgifter: matte, hjälpa till med disken hemma, måla, spela hockey, rida, ta hand om djur, sy, laga cykeln, åka slalom, veta var olika städer ligger i världen...

SÅNG:

Du vet väl om att du är värdefull.

PRAT:

Gör en egen berättelse om Mose och Maria (fritt från boken), två ganska vanliga barn (i den ålder barnen är) om deras familj, deras föräldrar och fotbollen. Lite om hur de är och vad de vill. Forma berättelsen så att det verkar som om barnen är ifrån Sverige. Så som barn är mest. Jämför med hur barnen i gruppen har det. Använd gärna rekvisita i berättelsen, en tröja, en fotboll, ett halsband osv, och berätta om Mose, Marie och de olika sakerna.

SÅNG:

Den som jag är.

PRAT:

Samtala om texten. Kom på olika situationer som kan uppstå och hur man ska vara mot varandra enligt texten i sången.

PYSSEL:

Gör en tavla med texten du ser nedan. Be barnen skriva på ett A4 och dekorera. Eller dela ut förtryckta blad, gärna med en teckning att fylla i. Rama in den, eller klipp ner den något och klistra den på ett styvare färgat papper i A4.

Mina rättigheter

Jag har rätt att trivas och bli vänligt behandlad.

Jag har rätt att vara precis som jag är.

Jag har rätt att känna mig trygg.

Jag har rätt att lyssna och göra mig hörd.

Jag har rätt att pröva vad jag duger till.

Gå igenom texten och kom tillsammans fram till vad den betyder.

SÅNG:

Jag har ett hem.

PRAT:

Fortsätt berättelsen om Mose och Maria med var de bor och vad de därmed inte kan göra. Berättelsen illustreras nu med saker de inte har möjlighet att göra: skolböcker (de kan inte gå i skolan), pass (de får inte resa utomlands), spade (de måste arbeta för att hjälpa till och försörja familjen), plåster (de måste gå flera mil för att hitta ett sjukhus) m m.

Ganska olika mot hur vi har det. Och ganska orättvist. Mose och Maria borde få göra allt som vi får göra. De borde få gå i skolan och få leka. De borde få sjukvård och kunna bli det de vill.

Samtala om att det finns Barnens Rätt som handlar om barn i världens alla länder. Där har man kommit överens om att alla barn ska ha en trygg uppväxt med båda sina föräldrar. De ska få gå i skola och slippa arbeta och ha tillgång till sjukvård.

ANDAKT

SÅNG:

Vi sätter oss i ringen.

Nu när inte alla barn har det så. Vad kan vi göra för att alla ska få det så? Vi får börja här hemma. Vi får vara schysta mot varandra och ta hand om barn som Mose och Maria. Ibland blir det så orättvist där de bor att de blir tvungna att fly till Sverige. Då får vi ge dem ett nytt hem.

I Bibeln berättas det om Benjamin och hans bror Josef och hans andra bröder.

Berätta bibelberättelsen lite kortfattat (1 Mos 37-45).

Josef kom till ett främmande land. Där tog de emot honom och det gjorde att han kunde hjälpa sin familj när de fick det dåligt. Precis så är det för många som kommer till Sverige. Då får vi ta hand om dem.

Tacka Gud för att han tar hand om oss och tycker att vi är värdefulla fast vi tycker att vi är små. Be om hjälp att ta hand om varandra. Behandla varandra schyst och ge ett hem och trygghet till dem som tvingats fly hit. Be Gud att se till dem som är rädda och måste fly.

SÅNG:

Jag är hos dig min Gud.

VARFÖR BRÅKAR DU?

OM KONFLIKTER HEMMA OCH I VÄRLDEN

(passar alla men särskilt dramagruppen)

Se också i boken Mose, Maria och jag på sidan 44.

Förslagen på aktiviteter behöver anpassas efter barnens ålder. För de yngsta blir det kanske enklast att låta maskerna agera i de olika rollerna. De lite äldre väljer kanske hellre att agera själva. Har ni ett kostymförråd kan de få klä ut sig. Det finns två dramaövningar. En där barnen kommer på olika konfliktsituationer och hur de ska hanteras och en med nödvändiga konflikter och hur de ska hanteras. I inledningen, när barnen listar konflikter kan ni förbereda med att dela upp dem i två kolumner, en för ”vardagskonflikterna” och en för de nödvändiga konflikterna.

Träffen handlar om bråk och om hur man bäst hanterat dem, om tillfällen då man måste säga ifrån och olika sätt att protestera på. Och till sist om att man kan bli rädd när andra bråkar. Krig gör människor rädda och tvingar dem att fly. Vi behöver hjälpas åt att skapa en bättre värld där ingen ska behöva vara rädd. Låt barnens intresse styra hur länge ni stannar vid varje punkt

PYSSEL:

Gör masker på pinne. En glad och en arg. Supersnällasilversara och Supersurasunksara. Ni behöver två blompinnar per barn och två urklippta bitar till ansikte i lite styvare papper. Låt barnen rita ett glatt och ett surt ansikte eller klippa ur och limma på mun, öron, kinder osv.

Ledarna kan göra egna dockor, gärna flera olika, med stor näsa, färgade osv som kan användas till att spela upp olika situationer under träffen.

NÄR MAN BRÅKAR OCH BLIR SAMS

INLEDNING:

Låt barnen använda sina masker. Supersurasunksara berättar något de är sura eller arga på. Supersnällasilversara berättar något de är glada för.

Ledarna använder sedan sina masker och spelar upp en typisk konflikt som barnen har med sina föräldrar, kompisarna eller syskonen. (Om ni inte vill fantisera själva kan ni spela upp en konflikt ur Lotta på Bråkmakargatan när hon blir ovän med mamma eller sina syskon).

PRAT:

Barnen kommer fram till olika tillfällen då de hamnat i bråk med sina föräldrar, kompisar och syskon. Det kan finnas olika anledningar: Man vill göra saker för att man vill, man är trött och sur, man känner sig kränkt (någon har skrattat åt en, eller tror att man ljugar t ex) eller orättvist behandlad m fl. Tillfällena listas på tavla/bladderblock (se ovan).

DRAMAÖVNING:

Barnen delas in i grupper som sedan spelar upp några av konflikterna där lös-

ningen blir öppen för de andra barnen att spela med och komma med förslag till lösningar. Eller så kan ledarna spela upp inledningen av konflikten/bråket och sedan bjuda in barnen att vara med och spela upp en tänkbar lösning. Använd er själva eller olika masker. Vill ni fortsätta att pyssla kan barnen få göra masker som passar till den konflikt de skall spela upp. Eller leta fram passande kläder.

PRAT:

Sammanfatta övningen och gör en lista över alla bra tips på konflikthantering.

PYSSEL:

Gör en Bli vänner-tavla, en fempunktlista med de viktigaste punkterna ni kom fram till i konflikthantering. Barnen får också rita en kram, eller hur de brukar göra när de blir vänner efter ett bråk.

NÄR MAN MÅSTE SÄGA IFRÅN

PRAT:

Ibland måste man bli arg och säga ifrån. När kan det vara? (Det är alltid okej att bli arg när man blir orättvist och illa behandlad eller kränkt). Barnen ger exempel. Skriv på tavla/blädderblock (eller hänvisa till det ni redan skrivit).

Om barnen har svårt att komma på något kan ledarna spela upp några situationer. Använd gärna masker som mobbar, är rasistiska, orättvisa vuxna osv.

DRAMAÖVNING:

Det är bra att öva på hur man ska reagera när någon blir illa behandlad eller kränkt. Hur ska man göra och vad kan hända då. Ledarna/barnen spelar upp situationer och barnen får hoppa in och föreslå hur de skulle vilja göra. Om ni använder masker kan barnen få överta en av maskerna och spela vidare eller tillföra en ny mask.

PRAT:

Sammanfatta med en lista på bästa sättet att reagera när någon blir illa behandlad. Och en lista på vad man inte får göra. Det uppkom säkert situationer där någon tog till tveksamma metoder. Fundera kring vad man inte får göra.

Precis som det är bra att barn blir arga när de behandlas orättvist är det bra att vuxna blir arga när de behandlas orättvist. Men precis som när barn blir arga kan vuxna också uppföra sig illa. Ibland uppför de sig så illa att de startar krig och dödar en massa människor. Så får man inte göra. När vuxna inte kan uppföra sig måste andra protestera. Barnen också.

Finns det något orättvist eller fel som vi skulle behöva protestera mot?

PYSSEL:

Låt barnen göra ett plakat (A3) att sätta upp på väggen i barnlokalen, hemma på kylkåpet eller i kyrkan. Man kan vara för eller emot något. För den som inte kan skriva är det okej att rita: Kärlek kan vara ett hjärta, trygghet en nalle, mot krig ett vapen med ett streck över osv.

BRÅK KAN GÖRA EN RÄDD

PRAT:

Använd maskerna. Fråga vad som händer när vi träffar Supersurasunksara som skäller och gormar. Ibland blir vi rädda. Om det är vuxna som bråkar blir vi rädda. Vad gör vi när vi blir rädda? Vi går därifrån eller om vi blir riktigt rädda springer vi och gömmer oss. När människor skjuter och slåss i krig blir barn och vuxna väldigt rädda. Då försöker man springa och gömma sig, fly till ett annat land där det inte är krig.

Känner ni någon som flytt från sitt land? Det är många som bor i Sverige som flytt hit från länder där man slåss och dödar. Det är bra att de kommer hit. Här behöver de inte vara rädda längre. Ingen ska behöva vara rädd.

ANDAKT

SÅNG:

Alla har brått ingen har tid

Gud tar hand om alla rädda. Det måste vi också göra. Ta hand om alla som är rädda och flyr hit. På det sättet hjälper vi Gud att skapa en bättre värld.

Jesus var arg på orättvisan, men kramade människan. Text Matt 18:6-14 om föreläsa och om det förlorade fåret.

Be för fred på jorden och att alla människor ska bli sams. Be om mod att stå upp mot orättvisor och vilja att ta hand om de som är rädda. Be Gud om hjälp när vi blir rädda, att Gud ska ta hand om alla som är rädda.

SÅNG:

Jag är hos dig min Gud

Se också utbildningsradions program Värsta bästa vänner.

UPPBROTT

ATT FLYTTA, FLY

(passar alla särskilt en vanlig barngrupp)

Se också i boken Mose, Maria och jag på sidan 72.

PÅ RESA

PRAT:

Ta med ett pass och några semesterbilder/vykort och kanske lite souvenirer. Berätta om en utlandsresa, berättar om passet och om bilderna och om souvenirerna. Låt barnen vara med. Fråga om de också varit ute och rest, kanske inte utomlands, men i Sverige. Ta fram en karta eller bättre en jordglob och visa var vi bor och vart ni rest. Nu ska ni ut på låtsasresa. Bestäm er för vart ni vill åka.

PYSSEL:

Ska man åka utomlands behöver man ett pass. Hur ser ett sådant ut? Kolla in ledarens och se vad som finns med. Gör sedan egna pass. Vik A5 och häfta ihop. Rita sedan ett självporträtt och skriv in personuppgifterna. Vill ni, kan ni utöka och skriva in fler uppgifter: favoritfärg, teveprogram, sak som andra inte vet om mig osv. När alla är färdiga kan ni visa varandra och kanske dela med er av några uppgifter ni skrivit om er.

PRAT:

Varför har vi pass egentligen? Det står på framsidan. För att vi är från Sverige. Andra har också pass för att visa från vilka länder de kommer. Hur är det i Sverige? Är det någon skillnad på hur det är här och i andra länder? Finns det några likheter? Knyt tillbaka till semesterresan och barnens egna upplevelser. Är det några skillnader på människorna som bor i olika länder. Barnen vädrar kanske några inlärdade fördomar och berättar kanske om erfarenheter från resor och kompisar som kommit från andra länder. Summan blir förhoppningsvis att det kan vara lite olika med hur det är i andra länder men att människor är sig ganska lika var de än bor i världen.

ATT VARA MODIG

PRAT:

Det är lite pirrigt att resa. Det är lite pirrigt när man ska göra något annorlunda: resa utomlands, åka på läger osv. Lyft fram våra flyktingar som vågat ta sig över stora delar av jordklotet för att komma till Sverige. Är något av barnen flykting eller känner någon av barnen någon flykting. Låt dem berätta. Lyft fram dem som exempel på modiga människor.

Har ni gjort något modigt någon gång? Vad mer behöver man mod till? Skriv gärna en lista på modiga saker. Locka fram lite olika saker när man är modig: att våga uträtta något, att våga stå upp för något, att våga protestera mot något osv. Det är bra att vara modig. Man behöver vara modig i livet.

Mod är att vara rädd, men övervinna rädslan och göra det som behöver göras.

Hur blir man modig? Hur övervinner man rädsla? Man kan ta hjälp av varandra, man kan öva, man kan ta ett litet steg i taget. Jämför med att våga åka skateboard på en ramp eller liknande. Det krävs lång tid av övning innan första åket. Så kan man också tänka med andra saker man behöver vara modig med. Det krävs övning.

PYSSEL:

Ge barnen varsin namnskyltshållare (Konferenstyp. Leta begagnade på kontoret.) och varsitt papper som passar i hållaren (går med postit-lappar också). Be barnen skriva Jag är modig på pappret och om de får plats, rita en modig person (kan vara seriefigur) eller någon modig handling.

PACKA

Nu fortsätter vi vår låtsasresa och nu måste vi packa. Vad ska vi ta med oss? Ta gärna med en massa saker och två resväskor. Barnen får själva välja något som de gärna skulle vilja ha med sig. Dela in barnen i två grupper och låt grupperna packa ner sina saker i varsin väska.

LEK:

Klädstafett. Låt ett av barnen i varje grupp ta på sig några semesterkläder som ledarna förberett och ge dem några extra detaljer som snorkel, badring m m. Ställ grupperna i ena sidan av rummet. Nu ska en ur varje grupp ta gruppens resväska och resa till andra sidan rummet, ta av sig kläderna (inte sina egna) och de extra detaljerna och stoppa ner dem i väskan och sedan så snabbt som möjligt resa tillbaka till sin grupp. Då tar nästa barn i gruppen vid och gör samma sak. Den grupp som först rest klart vinner.

PYSSEL:

Minnesskåp

Trots att vi har en mängd saker hemma finns det bara några få som vi inte skulle vilja vara utan. Det är inte de dyraste sakerna utan snarare saker vi har speciella minnen kring. Det är bra att stanna upp ibland och se det vi verkligen bryr oss om. Inte bara sakerna utan människorna.

Det finns två ingångar till detta pyssel. Att antingen minnas några saker från tidigare som man inte använder eller göra ett skåp med saker som man använder och därmed blir inte skåpet färdigt förrän man slutat använda dem. Det handlar också om hur avancerat skåpet ska bli. Ritat på ett papper eller ett snickrat riktigt skåp.

Börja med minnessakerna. Välj mellan att rita dem, fotografera dem och skriv ut bilderna eller använd verkliga saker. De får förstås begränsa sig till mindre saker.

Välj sedan mellan att rita ett skåp på papper, klistra samman tändsticksaskar eller bygga ett skåp.

IKEA har olika relativt billiga lösningar:

IKEAs minibyrå Barnslig har fyra lådor. Ta ur lådorna och barnen får var sitt skåp med fyra fack 31x31x15. Nu kan barnet ställa in sin sak där, eller tillverka

en modell eller rita och klippa ut en bild av den.
IKEAs Kompletta låda med avdelare. Där kan barnen få var sina fyra fack, eller ett fack per barn där de kan ställa in sin favoritsak.

ANDAKT

Det finns många i världen som är på resa. Många är på resa till Sverige. Nämn några orsaker till det. Många kommer från länder långt borta. Känner ni någon som kommit från länder långt borta? Hjälp åt att peka ut det på kartan.

Alla reser inte till Sverige för att fira semester. De flyr till Sverige för att de är rädda. Nämn några orsaker till det.

De reser också utan att kunna ta med sig något, utan att kunna ta med sig de där favoritsakerna.

SÅNG:

Jag har ett hem.

Vi har alla ett hem som vi kan gå till när träffen är slut. Vi har en vuxen där som kan ta hand om oss. De flesta är trygga och mår bra där hemma.

Men alla har inte det så. Vi kanske måste flytta med våra föräldrar, eller med en av våra föräldrar till ett annat ställe. I början känns det ledsamt och ensamt att behöva lämna kompisar och saker, men efterhand kan det bli bra på det nya stället.

Men vi behöver alla ett hem, en trygg plats. Därför är det viktigt att vi hjälper till att ge en trygg plats åt alla dem som behöver, till dom som flyr till Sverige till exempel. De har nästan inget med sig, de har flytt från hemska saker och behöver mer än någon en trygg plats att bo. Det vill Gud att vi ger dem. Då hjälper vi Gud att göra världen lite bättre.

I Bibeln berättas det om hur Gud hjälpte Israel från slaveri till trygghet i ett nytt land. Berätta något om Moses och Israels uttåg ur Egypten (2 Mos 2-14).

Gud vill hjälpa oss när vi flyttar så att vi kan känna oss trygga också på det nya stället. Gud vill att vi alltid ska känna oss trygga. Hos honom kan vi alltid vara trygga.

Be att Gud ska hjälpa alla hemlösa i världen och oss att se och ta hand om dem som inte har något hem. Tacka för att vi har ett hem att gå till och att Gud låter oss vara trygga hos honom.

SÅNG:

Jag är hos dig min Gud.

HUR MAN LEVER SOM FLYKTING

(Friluftsliv för en eller två dagar)

AKTIVITET 1:

Fem familjer släpps iväg antingen utspridda över ett område med karta att leta sig till olika stationer eller utefter en snitslad bana.

Här är några förslag på familjer och korta beskrivningar.

Familj 1:

Mamma i familjen är politiker i sitt land. Hon är med i ett parti som vill att fattiga ska få det bättre. Hon har föreslagit att alla ska ha rätt till gratis sjukvård och skola. Hon vill också att fabriker ska betala schysta löner och ordna med bra arbetsmiljö.

Nu har ett annat parti tagit makten i landet. Det styrs av rika människor som vill ha pengarna själva. De har soldaterna på sin sida och sätter de som inte håller med i fängelse. Några har de också dödat. För att inte mamma ska hamna i fängelse måste familjen fly från sitt land. De flyr till ett flyktingläger.

Familj 2:

Den här familjen är kristen. De lever i ett land där de flesta är muslimer. Det har inte varit något problem. Muslimerna går till sin moské och de kristna till sin kyrka. Men nu har folket valt en ny regering i landet. Regeringen vill leva efter muslimska lagar och vill inte att det ska finnas andra religioner i landet. För familjen började det med att människorna talade illa om dem och grannarna slutade prata med dem. Senare blev både mamma och pappa av med sina jobb. Barnen hamnar oftare och oftare i slagsmål med sina klasskamrater som tycker att de är dumma som är kristna. Nu hör de att många kristna blivit kastade i fängelse. Därför bestämmer de sig för att fly.

Familj 3:

I landet finns det människor som inte gillar regeringen. De är så arga på regeringen att de tagit till vapen och öppnat krig mot dem. I årtal har de legat i bakhåll och skjutit mot militären. Militären har svarat med att skjuta tillbaka och gör allt de kan för att leta upp gerillasoldaterna. Ibland har de tagit fel och dödat oskyldiga människor. Alla i landet är väldigt rädda och de som kunnat har redan flytt till olika flyktingläger på lite tryggare ställen i landet. Nu har militären bestämt sig för att göra slut på gerillan och reser runt i landet och skjuter på alla som de tror är gerillasoldater. Därför har familjen bestämt sig för att lämna allt och fly till grannlandet där det finns flyktingläger att söka skydd i.

Familj 4:

Det har inte regnat på tio år. Ingenting växer och ingenting kan överleva. Nu har familjen blivit tvungen att slakta den sista kon. Den hade inget att leva av. De hoppades hitta ett arbete i närmsta stad, men alla andra som inte överlever på landet tänker samma sak. Nu bor det mängder med människor på gatorna i staden. De flesta saknar arbete och många är desperata och skaffar mat genom att stjäla och döda. Familjen har hört att det finns arbete norrut och bestämmer sig för att fly dit.

Familj 5:

Pappa arbetar på universitet. Han har skrivit en bok. En del mäktiga personer i landet tycker inte om det som står i boken. Familjen vet inte riktigt vad som händer, men plötsligt har de inbrott i lägenheten, mamma blir avskedad, ena sonen blir misshandlad utanför skolan och en kväll kommer polisen och arresterar den äldsta sonen. Han blir slagen av poliserna, men släpps sedan på morgonen. Familjen förstår nu att det beror på boken som pappa skrivit. De blir rädda för vad som kan hända härnäst och bestämmer sig för att fly.

Under sin flykt kommer familjerna till sex stationer. Här följer några förslag:

1. När man flyr kan man inte ta med sig särskilt mycket. Inte mer än man kan bära. Packa ned så mycket som möjligt i en resväska. De får poäng per sak de får plats med.

2. Allt det som man sedan har med sig måste man hjälpas åt att bära. Man får kanske turas om att bära det tunga eller fördela allt på ett smart sätt.

På stationen finns en mängd saker som ska bäras från A till B. Nu gäller det för gruppen att fundera ut om det smartaste är att bära en sak i taget, bilda kedja eller packa och fördela det på ett smart sätt. Poäng efter hur lång tid det sammanlagt tar att förflytta sakerna.

3. Under en flykt är det viktigt att kunna gömma sig. Få plats så många som möjligt i ett trångt utrymme.

4. Hinderbana på kortast tid. Gärna med olika samarbetsövningar, där de måste komma över hindret gemensamt.

5. När man flyr till ett annat land kan mycket bli väldigt svårt att förstå. Språket till exempel.

Tyd ett meddelande på engelska. Ta en känd berättelse ur t ex Pippi Långstrump i engelsk översättning. Anpassa svårigheten efter åldern på deltagarna. För de yngsta är det lagom med ett krypto med en språknyckel.

6. På flykt vet man inte när man får mat och hur. Bra att kunna laga mat när det finns någon. Få igång eld (eller spritkök) och laga en portion gröt (utan recept).

Ytterligare ett moment:

Under flykten ska de se upp för poliser (som frågar om pass och håller dem kvar) och militär. Men det är okej med Röda korset och kyrkan, som ger extra-poäng i form av en lapp med tidsavdrag. Hela aktiviteten blir då på tid.

(När familjerna kommer i mål kan de presentera sig för varandra, vilka de är och vad de varit med om. Kanske behöver något kommenteras.)

AKTIVITET 2:

Familjerna kommer till slut fram till en flyktingförläggning där de tas emot av ACT. Ledarna är flyktinglägerpersonal som tar emot familjerna och ger dem uppgifter att göra i lägret.

Bygg upp eller gör område för en matstation, en läkarstation med sjuktält, en skola, toaletter, vattenställe och boplats för barnen. Utanför området är minerat område. Markera en stig till och från flyktinglägret och förklara att ingen får gå utanför den markerade stigen.

Dela in aktiviteterna i flyktingförläggningen:

1. **Matlagning.** Grupperna får köa för att hämta mat. Det kan ta lång tid och de kan få lite mat. Sedan får de göra upp eld och tillaga maten.

2. **Vatten.** För att laga mat måste de ha vatten. Vatten är ett arbete i sig. Vatten är tungt. Vi använder mycket vatten i Sverige. Vad skulle det innebära om vi var tvungna att bära vattnet själva. Hur mycket vatten skulle vi då hämta och vad skulle det räcka till. Låt barnen bära vatten och fundera.

Varje dag använder vi ungefär 200 liter vatten var:

10 liter till att dricka och laga mat

70 liter till att tvätta sig

40 liter till att spola toaletten med

40 liter går det åt att diska

30 liter till att tvätta kläder och

10 liter till att städa m m

3. **Skola.** Det finns inga skolböcker och oftast inga bänkar, men det finns pinnar och sand att skriva och räkna i. Skriv ett meddelande till någon i gruppen som kommer efter.

4. **Sjukhus.** Det finns många sjukdomar i ett flyktingläger. Är det varmt trivs virus och bakterier som orsakar sjukdomar. Och är människorna hungriga och törstiga har sjukdomarna lättare att angripa dem. Det är bl a magsjukdomar som sprider sig på toaletten och i gammalt vatten och malaria som ger feber och sprider sig genom myggen. Det finns läkare på flyktingförläggningen men inte tillräckligt många och de har oftast inte tillräckligt med mediciner. Lär er hur man knyter en mitella.

5. **Uppfinningsrikedom.** Det finns ju inte så mycket saker i en flyktingförläggning. Istället måste man vara uppfinningsrik och förvandla de saker man har till nya användbara saker. Fixa en pysselhörna med konservburkar, mjölkkartonger och andra förpackningar och låt barnen komma på något nytt att göra av sakerna. Barnen tillverkar leksaker till sig själva, så det är helt okej att göra sådana. Ni kan också bestämma vad ni vill göra och ha med sådant som behövs till det.

6. **Sång och lek.** Barnen går i skola, hjälper till hemma och köar till olika saker. Men mycket av tiden har de för sig själva. Då leker och sjunger de:

Variant på kasta gris: Barnen står i ring och kastar bollen till varandra. De kan slumpvis välja vem de vill kasta till. När de kastar säger de en frukt. De får inte upprepa något någon annan sagt, då åker han/hon ut. Variera med djur, växter osv. En variant är att välja djur och växter som inte finns i Sverige.

Gör rörelser till sången Och varje mänska ska leva i frihet.

Allt detta går att anpassa efter om ni valt ett läger eller bara en dag ute. Lägret behöver inte byggas upp utan kan lika gärna illustreras i olika stationer. Om matlagningen blir för krånglig kan de helt enkelt få färdig mat på den stationen.

Dagen/lägret avslutas med en:

GUDSTJÄNST

Sitt eller stå i en ring.

SÅNG:

Och varje mänska ska leva i frihet. Med rörelser.

PRAT:

Vi har mött så många dåliga ord idag. Vi har mött rädsla, hunger, flykt, törst, fattigdom, vapen osv.

Vad vi behöver är bra ord. Vi behöver mer av trygghet, kärlek, mätt, kram, gosedjur, snuttefilt, mamma, pappa osv.

Med de orden blir världen en bättre värld.

Skriv ett bra ord eller rita en bild på något bra på en lapp.

Skicka nu runt lapparna så alla kan få läsa alla bra ord.

Stoppa sedan lappen i fickan. Ta fram den varje dag, så får du tänka på en bra sak varje dag.

SÅNG:

Jag har ett hem.

PRAT:

Alla lever inte i frihet och alla har inte ett hem. Det har vi sett idag. Några tvingas fly från sina hem. Några tvingas fly ända till oss i Sverige. Vad ska vi göra när de kommer till Sverige?

Har ni redan glömt? Ta upp braorden ur fickan. Allt det där kan vi ge dem som flyr hit för att de ska slippa de dåliga orden: rädsla, hunger, vapen osv. Vad var det nu för braord? Säg dem högt (en och en eller alla på en gång).

Jesus pratade om det en gång. Han sa att det är viktigt att vi ger mat till dem som är hungriga, något att dricka till de törstiga, hem till den hemlösa, kläder till den som saknar och läkare till den som är sjuk. Vi ska ta hand om dem som behöver. Dom finns nära Gud och där vill vi också vara.

SÅNG:

Jag är hos dig min Gud.

BÖN:

Tack för att vi får vara nära dig och nära alla andra som behöver dig.

Hjälp oss att bara använda braorden och hjälpa varandra.

Trygghet och kärlek till alla som flytt hit till oss.

SÅNG:

Vi sätter oss i ringen.

Om något av barnen är ett flyktingbarn kanske hans eller hennes mamma och pappa vill berätta om flykten till Sverige. Då går det bra i gudstjänsten.

ATT VARA ANNORLUNDA. ATT VARA LIKA. VÄLKOMNA DET OLIKA

(Passar alla särskilt en vanlig barngrupp)

Se också i boken Mose, Maria och jag på sidan 110.

PYSSEL:

Vilka är vi? Vi tar reda på det. Dela in gruppen i två och två och låt dem intervjua varandra. Kom först på frågorna tillsammans. Inspireras gärna av någon Mina vänner-bok. Låt dem sedan skriva ner intervjun på ett A4. Lämna plats överst för ett porträtt. När intervjuerna är färdiga kan ni sätta upp dem på väggen och ni kan gå runt och läsa varandras. Om barnen har svårt för att skriva kan de intervjua varandra, rita ett porträtt och sedan presentera sin kompis muntligt.

PRAT:

Vad är vi för grupp egentligen? Är vi så lika varandra? Försök hitta likheter mellan barnen. Jo, vi är ganska lika, men vi är också olika. Försök hitta olikheter mellan barnen. Och vi träffas här i samma grupp men säkert inte av samma anledning. Låt barnen berätta varför de kommit hit. Så lika och så olika och ändå trivs vi ihop.

PYSSEL:

Kompisband

Du behöver: Pärlor av flera olika sorter, handduk, sax, gummitråd och ofärgat nagellack.

Lägg ut pärlorna på en handduk så att de inte åker omkring, och låt barnen arrangera och kombinera pärlorna som de vill. Klipp till en bit gummitråd som är ca 15 cm längre än omkretsen på handleden. Gör en knut i ena änden. Trä på pärlorna. Knyt ihop ändarna så att armbandets passas omkring handleden men går att töja tillräckligt för att kunna dras över handen. Stryk nagellack på knuten för att den ska hålla bättre.

Lägg sedan armbanden i en korg och låt barnen ta var sitt utan att se vilket de tar. Normalt blir man kompis med en person, men nu har de blivit kompis med personerna i gruppen.

PRAT:

Vad betyder det nu att vara kompis? Gör en lista över saker som man kan vänta sig av en kompis och låt barnen förstå att det kan de vänta av varandra i gruppen. Det är det som kompisarmbandet visar.

Nu är vi en grupp, men de som finns utanför, vad gör vi med dem? Känner ni någon som vill vara med? Prata om varför den skulle vilja vara med. Prata om likheter och olikheter, mellan dem de föreslår och de som finns i gruppen. Kanske han/hon är bra på att sjunga, räkna m m. Kanske att det är kul med en som kan sjunga för vi vill gärna sjunga. Kanske det är bra med en som kan jonglera, för ingen i gruppen kan jonglera och det skulle vara kul att lära sig. Prata om vad det är för bra med likheterna och vad det är för bra med olikheterna. Att det är bra att vara lika och olika. Att det tillför gruppen något.

När vi nu bjuder in de här personerna. Hur ska vi göra då? Det är ju lite läskigt att komma ny till en grupp om man inte känner varandra. Prata lite om hur man ska vara och gör en lista.

PYSSEL:

Dela in gruppen i två grupper. Ge dem var sitt blädderblocksblad. Den ena gruppen skriver listan över kompisaker och dekorerar den med teckningar, glitter, stjärnor m m, ramar in den och hänger upp den på väggen. Den andra gruppen gör samma sak med listan med saker att tänka på när det kommer en ny i gruppen. (De här listorna kan ni hänvisa till när det gnisslar i gruppen eller när det kommer en ny).

Om gruppen inte är så stor kan ni porträttfotografera varandra och göra en tavla med alla i gruppen. Gör då tomma fyrkanter med utrymme för fler som vill komma in i gruppen.

PRAT:

Till vårt land kommer det också nya. Känner ni några som flyttat hit från ett annat land? Intervjua barnen om de vet hur och varför. Berätta om hur det är att vara på flykt och rädd och hur viktigt det är att få ett tryggt hem. Och hur sa vi nu, när vi pratade om nya i gruppen och hur man ska vara när man är en kompis. Så ska vi förstås också vara mot dem som kommer nya till oss i Sverige.

PYSSEL:

Gör en knapp eller en kylskåpsmagnet eller en tavla att rama in. Skriv texten ”Va’ en kompis!”. Låt det bli en påminnelse om den här träffen och att vi ska va’ kompisar med dem som flyttar till Sverige. På www.knappfabriken.se hittar ni billiga knappar och magneter. Fråga efter märket vid nästa träff, så påminns de om att det finns.

Hinner inte gruppen kan ledarna göra dessa och dela ut till barnen i samband med andakten.

ANDAKT

SÅNG:

Vi sätter oss i ringen.

Berätta Jesus liknelse om den barmhärtige samariern. Lagg tonvikt vid att vi måste ta oss tid och bry oss om varandra. Det spelar ingen roll varifrån i världen man kommer. Vi behöver varandra. Samariern och den som blev slagen kom från olika länder.

SÅNG:

Man kan höra vad någon ser.

Vi behöver räcka varandra en hand. Behöver va’ kompisar. Vi behöver... Läs det som står på kompislistan. Det gäller särskilt dem som kommer från ett annat land, som är nya här och inte har så många vänner.

Tacka för att Gud är vår vän och bryr sig om hur vi har det. Be om hjälp att vi ska vara bra vänner och bli påmind om vi skulle glömma. Be Gud att se till

dem som saknar vänner och kanske känner att de bara har ovänner. Hjälp dem upptäcka att Gud är deras vän.

SÅNG:

Jag är hos dig min Gud.

RÄDSLÅ OCH TRYGGHET (Gosedjursgudstjänst)

SÅNG:

Jag har en massa bröder.

PRAT:

Visst är det så här, både för dem som är små och dem som är stora. Det finns alltid situationer som vi känner oss små i. Ibland känner vi oss små hela tiden. Jesus pratade bra om sådana som oss i alla lägen.

”Den som tar emot detta barn i mitt namn, han tar emot mig, och den som tar emot mig, han tar emot honom som har sänt mig. Ty den som är minst av er alla, han är stor.” Luk 9:48

Vi läser om det varje gång vi döper ett barn. Hos Jesus ska ingen behöva känna sig liten. Hos Gud är alla värdefulla.

SÅNG:

Du vet väl om att du är värdefull.

PRAT:

Vad betyder det att vara värdefull? Känner ni till några värdefulla saker? Låt barnen föreslå saker de tycker är värdefulla. Hur behandlar man värdefulla saker? Låt barnen föreslå. Man är rädd om dem, putsar lite extra på dem, ställer dem så att de inte tar skada m m. Jo, så är det med oss människor också, och särskilt med barnen. De är värdefulla, man måste vara rädd om dem så att de inte får repor, de behöver putsas lite extra. Därför finns det regler för hur barn ska behandlas. Nästan alla länder har bestämt att vi ska följa Barnens Rätt. Här är en sång om det.

SÅNG:

Den som jag är.

PRAT:

Fast nästan alla länder bestämt att barn är värdefulla och att man ska vara rädd om dem. Är många länder väldigt vårdslösa med sina barn. De tycks inte bry sig om om de blir lite kantstötta här och där och får repor. De låter dem arbeta fast de borde gå i skolan eller leka. De kan till och med jaga bort dem från sitt land, så att de inte ens har ett hem och en säng att gå och lägga sig i. Så kan vi inte ha det. Alla måste ju ha ett hem att bo i och föräldrar som bryr sig.

SÅNG:

Jag har ett hem.

STATIONER

Stationerna följer en viss ordning i berättelsen om Maria och Mose, men behöver inte besökas i den ordningen. Gudstjänstdeltagarna kan välja vilken ordning de vill. Inred gärna stationerna med lite olika rekvisita.

STATION 1: Mose och Maria

Skriv ut på A3 och sätt upp vid stationen:

Mose och Maria lever i en fattig familj. De har inte råd att gå i skola och har inte så mycket tid över för lek. Istället måste de hjälpa till hemma med jordbruket. Många andra barn måste arbeta hårt i fabriker för att tjäna pengar till familjen. Alla barn har rätt till skola och fritid. Det går att ordna om deras föräldrar får bättre betalt.

Vi kan hjälpa till med det genom att köpa Rättvisemärkt.

Se underlag längre fram i handledningen och på www.svenskakyrkansunga.se/mosemaria.

Aktivitet: Lär känna Rättvisemärkt-märket. Titta på olika förpackningar var det sitter. Låt barnen leta upp fem märken gömda i kyrkan. Smaka en bit choklad, bolla med Rättvisemärkt-boll eller liknande.

STATION 2: Mose och Maria möter soldater

Skriv ut på A3 och sätt upp vid stationen:

Många barn är rädda. Ute i världen är de rädda för att soldater ska kidnappa dem. De är rädda för att deras föräldrar ska bli dödade. De är rädda för att svälta ihjäl. Många barn i Sverige är också rädda. De är rädda för att föräldrarna ska skiljas. De är rädda för att andra barn skall slå dem. Så ska det inte behöva vara. Vi måste kunna ta hand om varandra, så att alla barn kan leva trygga. Alla barn i hela världen.

Se underlag längre fram i handledningen och på www.svenskakyrkansunga.se/mosemaria.

Aktivitet: Skriv ditt bästa knep för att hålla sams och vad du brukar göra för att inte bli rädd (klotterplank med spännpapp).

STATION 3: Mose och Maria på flykt

Skriv ut på A3 och sätt upp vid stationen:

Rädda barn och deras familjer flyr från sina hem för att hitta en trygg plats. Ofta får de gå långt längs farliga vägar. När de hittar ett tryggt område blir de samlade i stora flyktingläger. Där kan de få vänta i flera år innan det blivit tryggt igen, så att de kan vända hem. Ibland måste de fly till ett annat flyktingläger.

Se underlag längre fram i handledningen och på www.svenskakyrkansunga.se/mosemaria.

Aktivitet: Fundera på vilka fem saker du har som du tycker är mest värdefulla.

STATION 4: Mose, Maria och jag

Skriv ut på A3 och sätt upp vid stationen:

Många rädda barn flyr med sina familjer till Sverige. Här vill vi ge dem ett tryggt hem i väntan på att de ska kunna resa tillbaka till sitt eget hem. Ibland får de vänta så länge att de hinner bli svenskar och stannar kvar i Sverige.

Vi måste alla hjälpa till att ge dem ett tryggt hem. Det gör vi bäst genom att vara schysta kompisar.

Se underlag längre fram i handledningen och på www.svenskakyrkansunga.se/mosemaria.

Aktivitet: Fyll i och klipp ut ditt eget Va' en kompis-märke.

SÅNG:

Vi sätter oss i ringen.

Sätt er tillsammans med era gosedjur.

PRAT:

Vi är syskon, alla barn över hela världen. Ibland träffar vi barn som inte känner sig så värdefulla, fast de är det. Då måste vi få dem att känna sig värdefulla igen. Hur gör vi då, vi kan ju inte putsa på dem eller sätta dem överst på bokhyllan? Vi får ge dem en kram, vara schysta och säga bra saker.

När vi inte känner oss så värdefulla, fast vi är det. Får vi tänka att för Gud är vi värdefulla. Då kan vi ta vårt gosedjur och krypa upp i soffan eller sängen och känna att Gud ger oss en kram.

BÖN:

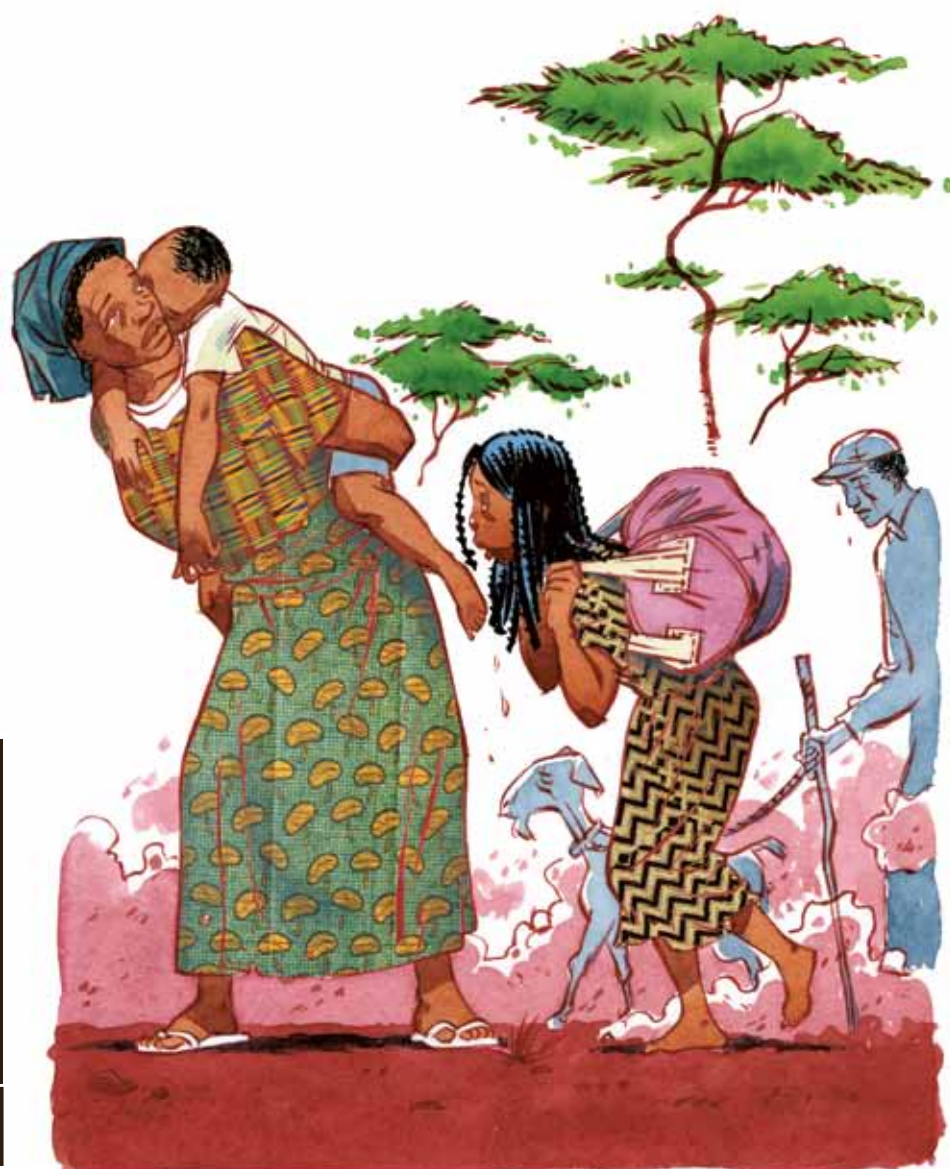
Vi pratar med Gud. Vi tackar för att Gud tar hand om oss. Vi ber att Gud ska hjälpa oss att vara schysta mot varandra.

SÅNG:

Jag är hos dig min Gud.

Mose och Maria lever i en fattig familj. De har inte råd att gå i skola och har inte så mycket tid över för lek. Istället måste de hjälpa till hemma med jordbruket. Många andra barn måste arbeta hårt i fabriker för att tjäna pengar till familjen. Alla barn har rätt till skola och fritid. Det går att ordna om deras föräldrar får bättre betalt.

Vi kan hjälpa till med det genom att köpa Rättvisemärkt.

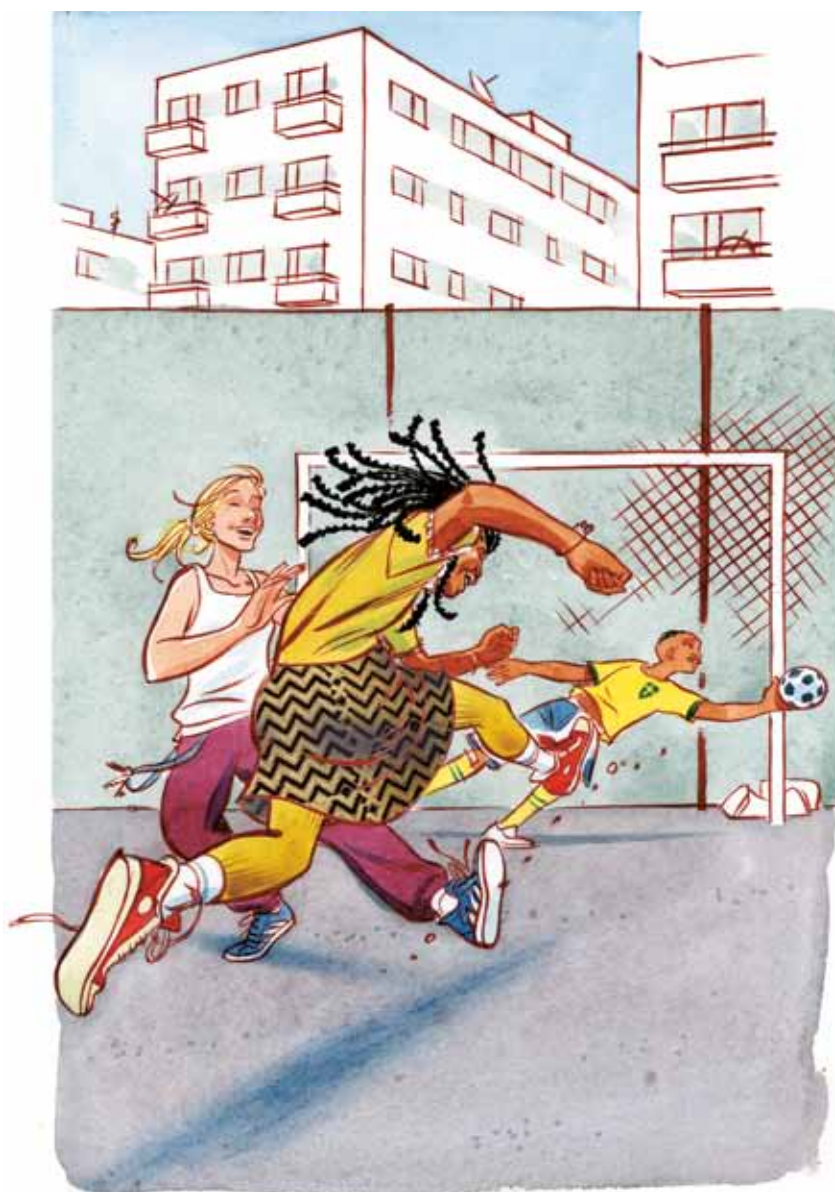
Många barn är rädda. Ute i världen är de rädda för att soldater ska kidnappa dem. De är rädda för att deras föräldrar ska bli dödade. De är rädda för att svälta ihjäl. Många barn i Sverige är också rädda. De är rädda för att föräldrarna ska skiljas. De är rädda för att andra barn skall slå dem. Så ska det inte behöva vara. Vi måste kunna ta hand om varandra, så att alla barn kan leva trygga. Alla barn i hela världen.

Rädda barn och deras familjer flyr från sina hem för att hitta en trygg plats. Ofta får de gå långt längs farliga vägar. När de hittar ett tryggt område blir de samlade i stora flyktingläger. Där kan de få vänta i flera år innan det blivit tryggt igen, så att de kan vända hem. Ibland måste de fly till ett annat flyktingläger.

Många rädda barn flyr med sina familjer till Sverige. Här vill vi ge dem ett tryggt hem i väntan på att de ska kunna resa tillbaka till sitt eget hem. Ibland får de vänta så länge att de hinner bli svenskar och stannar kvar i Sverige. Vi måste alla hjälpa till att ge dem ett tryggt hem. Det gör vi bäst genom att vara schysta kompisar.

SÅNGERNA

JAG HAR EN MASSA BRÖDER

Av upphovsrättskäl kan inte noterna publiceras på nätet.
Ledarhandledning med noter och musiken på CD kan
beställas från Materiallagret www.svenskakyrkansunga.se

DEN SOM JAG ÄR

Cm D7/C G7/C Cm Cm D7 G7/C
 Instr.intro Jag har rätt att få va - ra just den som jag

8 Cm Cm/A D7/F# G D7/A G/B
 är Med allt jag har upp - levt och de tan - kar jag bär Jag har

13 Cm G7/D C/E Fm F#°7
 rätt att få tri - vas och bli vän - ligt be - mött Och få vi - la om

18 G7 Cm7 D7/C G7/C Cm
 jag blir för trött Jag har

23 Cm D7/C G7/C Cm Cm/A
 rätt att få hö - ras, så sätt dig i - bland Bred - vid mig och lyss -

28 D7/F# G D7/A G/B Cm G7/D
 na och håll i min hand U - tan bråk, u - tan skrik vill jag

33 C/E Fm F#°7 G7 C11
 ta - la med dig Om det som är all - var för mig

38 C C/E C7 Fm Fm/Eb
 Jag vill få skrat - ta när jag kän - ner mig glad Men i -

43 D D7/F# G sus4 G7/F E°7
 bland va - ra en - sam ba - kom min fa - sad Och ing - en får

© Text: Stina Engelbrecht / Musik: Leif Larsson

2
48

G^{°7} A^bm9 Dm7(b5) Cm/G A^b°/G

hå - na el - ler re - ta mig för hur jag ser ut el - ler

53

G^b°/G G7 Cm D7/C G7/C

det som jag gör Al - la är spe - ci - el - la, al - la har nån - ting´

58

Cm A m7(b5) D/F# G D7 G7/B

bra Vi är vär - de - ful - la, he - la li - vet, var da´ Och

63

Cm G7/D C/E Fm F#°7

ing - en får ta det i - från mig nån´ gång ge - nom hot, ge - nom

68

G7 Cm7 D7/C G7/C G# F#/A# G#/C

slag el - ler tvång Jag har

73

C#m D#7/C# G#7/C# C#m C#m/A#

rätt att få va - ra just den som jag är Med allt jag har upp -

78

D#/G G# D#7 G#/C C#m G#7/D#

levt och de tan - kar jag bär Och får jag föl - ja de vä - gar som

83

C#/F F#m C#m/G# D#/G G# G#/C

jag helst vill gå Finns det dröm - mar som jag kom - mer nå Och får jag

89

C#m G#7/D# F° C#/F F#m G°

föl - ja de vä - gar som jag helst vill gå Finns det dröm - mar som

94

G#7 C#m7 D#7/C# G#7/C# C#

jag kom - mer nå

DU VET VÄL OM ATT DU ÄR VÄRDEFULL

Svensk psalm 791.

Av upphovsrättskäl kan inte noterna publiceras på nätet.
Ledarhandledning med noter och musiken på CD kan
beställas från Materiallagret www.svenskakyrkansunga.se

Text och musik: Ingemar Olsson © little beat music, www.ingemarolsson.se

JAG HAR ETT HEM

© Text: Margareta Melin / Musik: Lars-Åke Lundberg

VI SÄTTER OSS I RINGEN

Svensk psalm 608.

Av upphovsrättskäl kan inte noterna publiceras på nätet.
Ledarhandledning med noter och musiken på CD kan
beställas från Materiallagret www.svenskakyrkansunga.se

Text: Margareta Melin / Musik: Lars-Åke Lundberg
Copyright © 1993 Edition Egtved.
Musik tryckt med tillstånd av Edition Wilhelm Hansen AS, Köpenhamn.

JAG ÄR HOS DIG MIN GUD

Svensk psalm 607.

Text: Margareta Melin / Musik: Lars-Åke Lundberg
© Gehrman's Musikförlag AB. Tryckt med tillstånd.

ALLA HAR BRÅTT

Svensk psalm 255.

Av upphovsrättskäl kan inte noterna publiceras på nätet.
Ledarhandledning med noter och musiken på CD kan
beställas från Materiallagret www.svenskakyrkansunga.se

Text: Britt G Hallqvist / Musik: Egil Hovland
Copyright © Norsk Musikforlag A/S, Oslo. Tryckt med tillstånd.

OCH VARJE MÄNSKA SKA LEVA I FRIHET

© Text: Översättning från engelskan Lars-Åke Lundberg / Musik: Från Israel

MAN KAN HÖRA VAD NÅGON SER

Av upphovsrättskäl kan inte noterna publiceras på nätet.
Ledarhandledning med noter och musiken på CD kan
beställas från Materiallagret www.svenskakyrkansunga.se

© Text: Kerstin Lindgren / Musik: Kurt Lindgren

FAKTADEL

VAD ÄR EN FLYKTING?

En flykting är en person som av någon orsak har flytt från det land där han/hon bor. För att bestämma vem som kan räknas som flykting finns Genèvekonventionen som skapades 1951 (en konvention är en överenskommelse). Enligt Genèvekonventionen är man flykting om man "har befogad rädsla för förföljelse på grund av sin ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till samhällsgrupp".

Konventionen har de flesta länder i världen skrivit under, men även om konventionen slår fast vem som ska räknas som flykting gör de flesta länder som skrivit under konventionen sina egna juridiska bedömningar där man avgör om människor har skäl till att få asyl eller inte.

FN:s flyktingorganisation (UNHCR) utgår från en konvention om flyktingars rättsliga ställning. Den ger flyktingarna skydd och värnar om deras rättigheter. Den ser också till att hjälp kommer fram till flyktingarna.

Alla flyktingar flyr inte på grund av krig. Beroende på olika länders lagar och regler kan man få asyl även om man flyr på grund av ekonomiska skäl.

Att få asyl innebär att man får stanna i det land man flytt till tills situationen i hemlandet är sådan att man kan återvända. Om det dröjer lång tid kan man oftast ansöka om uppehållstillstånd och sedan om medborgarskap i det nya landet.

Under 2007 kom 36 207 asylsökande till Sverige, hälften av dem flydde från kriget i Irak.

Internflyktingar eller flyktingar i det egna landet, är den största gruppen flyktingar. Människor blir flyktingar i sitt eget land när det inträffar katastrofer och när det är krig.

Det finns inga lagar som gäller för internflyktingar, bara "vägledande principer vid intern omflyttning". I september 2004 utsåg FN:s generalsekreterare en så kallad speciell representant för internflyktingar. Representanten ska bland annat synliggöra dessa flyktingars rättigheter.

KYRKANS ARBETE MED FLYKTINGAR I VÄRLDEN

Nästan 33 miljoner människor var flyktingar i början av 2007. Krig, katastrof, förtryck eller hungersnöd är några av orsakerna till att människor behöver fly. Svenska kyrkan arbetar med flyktingar tillsammans med kyrkor i hela världen. Det handlar om akut hjälp och insatser på längre sikt.

KYRKAN ÄR PÅ PLATS

Svenska kyrkan är med i Kyrkornas internationella katastrofallians, ACT Inter-

national. ACT har medlemmar i över hundra länder. De allra flesta som arbetar inom ACT, är människor från det land där katastrofen inträffat. De är på plats och de kan språket och kulturen.

Annandag jul 2004 inträffade den stora flodvågskatastrofen i Asien. Timmarna efter det att flodvågorna dragit sig tillbaka var ACT-medlemmar, kyrkor i till exempel Indien och Sri Lanka, igång med hjälpen till de drabbade. Det arbetet fick ett stort ekonomiskt stöd av Svenska kyrkan.

SVENSKA KYRKANS SPECIALITET

Människors mest grundläggande fysiska behov efter en katastrof täcks ofta. Men för att de ska komma tillbaka till ett normalt liv, måste också deras psykiska och sociala behov tillgodoses.

Svenska kyrkan har specialiserat sig på detta. Psykosocialt arbete handlar om att möta människors normala reaktioner på en onormal händelse, att lyssna och stödja på vägen tillbaka till ett normalt liv. Men det handlar lika mycket om att hjälpa dem att börja tro på sin egen kapacitet, så att de kan se sina egna resurser och vara med och stärka de lokala strukturerna. Det gäller allt från den enskilda familjen till kvinnogrupper, skolor och återuppbyggnad av det som förstörts.

FLYKTINGHJÄLP FRÅN SVENSKA KYRKAN

Sudan, Colombia och Sri Lanka är exempel på länder med många internflyktingar på grund av väpnade konflikter.

Länderna som berördes av tsunamin (flodvågskatastrofen) 2004, jordbävningen i Pakistan 2005 och översvämningarna i Bangladesh 2007 är exempel på katastrofer som lett till många internflyktingar. Många bedömare anser att antalet miljöflyktingar kommer att öka.

80 procent av anslagen till katastrofinsatser från Svenska kyrkan gäller flyktingar och internflyktingar.

FÖRDOMAR

FÖRDOM 1

Asylsökande åker runt från land till land i Europa och "asylshoppar" för att hitta det bästa landet att få asyl i.

Många av dem som söker asyl har flytt från förföljelse eller krig, att fly är inget som man vill, det är något man är tvungen till. När en person har fått avslag i ett EU-land ser de det som den enda utvägen att åka till ett annat land för att försöka få asyl där. Enligt EU:s Dublin-förordning skall det land där man först söker asyl ta hand om ärendet, men många känner att de inte kan återvända efter ett avslag och då försöker de söka asyl i ett annat land. Trots Dublin-förordningen kan EU-länder bedöma ärenden på olika sätt.

FÖRDOM 2

De asylsökande som anländer utan pass är olagliga flyktingar.

Ingen människa kan vara olaglig flykting. När man kommer till ett annat land, med eller utan pass, hur man än tagit sig dit, kan man använda sin mänskliga rättighet att söka asyl. Att man inte har ett pass med sig behöver inte vara något "skumt". Tillhör man en förföljd folkgrupp eller ett förbjudet politiskt parti vill man förmodligen inte ta kontakt med landets myndigheter för att skaffa sig ett pass.

FÖRDOM 3

Asylsökande flyr bara för att de ska få det bättre ekonomiskt.

Många människor flyr på grund av krig och konflikter, vilka ofta hänger samman med fattigdom: fattigdom skapar förutsättningar för krig, och krig leder till fattigdom. Människor i fattiga länder som flyr för att skapa sig ett bättre liv gör inte det för att deras lyxtillvaro ska bli lyxigare, för dem kan fattigdom t ex handla om att inte ha råd med mediciner för att kunna överleva. Fattigdom i sig ger dock inte rätt till asyl. Men om en person ger upp sitt vanliga liv och lämnar sin familj för att fly hundratals mil till en oviss framtid i ett främmande land, då kanske en person har skäl att fly?

FÖRDOM 4

Flyktingarna vill inte jobba och när de jobbar tar de bara svenskarnas jobb.

Att komma till ett nytt land är väldigt svårt. Det gäller att lära sig ett nytt språk, en ny kultur och veta "hur man gör". Det är också svårt att komma in i arbetslivet. I Sverige är det dessutom vanligt att människor som inte har namn som låter "svenska" väljs bort när företag vill anställa nytt folk. Om man heter Muhammed istället för Martin ses man som lite konstig. Att man var byggnadsingenjör i Irak betyder inte att man automatiskt får ett sådant jobb i Sverige. Många människor som kommer från andra länder har ofta jobb som andra inte vill ha, för att de ger dålig lön eller har låg status. Att flyktingar skulle vara slöare än infödda svenskar stämmer inte. Människor som flyr till Sverige är ofta driftiga och handlingskraftiga människor, annars hade de inte kunnat fly.

FÖRDOM 5

Europas gränser är lätta att ta sig förbi, vem som helst kan komma hit och söka asyl.

Detta stämmer inte alls. Europas gränser är så svåra att ta sig förbi att de asylsökande som söker skydd inom EU ofta måste anlita människosmugglare. Att resa med hjälp av en människosmugglare är obekvämt, dyrt och ofta livsfarligt. Numera ges det hårda domar till människosmugglingen, vilket lett till att smugglarna får ta till ännu mer komplicerade och därmed farligare resvägar för att få in flyktingarna i EU. Många har mist sitt liv på resan till Europa.

FÖRDOM 6

Människor med utländsk bakgrund begår fler brott.

Att människor med utländsk bakgrund är överrepresenterade i brottsstatistiken betyder inte - som många tror - att det är de som begår majoriteten av brotten. Invandrare och flyktingar utgör 20 procent av befolkningen och begår cirka 30 procent av de anmälda brotten. Sanningen är att människor med utländsk bakgrund diskrimineras i rättssystemet. De anmäls, upptäcks och misstänks oftare. De utreds noggrannare, häktas oftare och längre, fälls oftare och döms hårdare samt behandlas sämre inom kriminalvården, i synnerhet om de härstammar från länder utanför Västeuropa.

FÖRDOM 7

Muslimska tjejer får inte göra som de vill och de tvingas bära slöja.

Det är viktigt att komma ihåg att alla muslimer inte lever på samma sätt. De flesta muslimer är sunnimuslimerna (85%) och lever "friare" än shiamuslimerna (15%) som till stor del lever efter Koranens sharialagar. Vissa sharialagar kan ur västerländsk synvinkel anses vara förtryck av kvinnan, men långt ifrån alla muslimska kvinnor tvingas bära slöja. Många vill göra det för sin egen skull. Precis som många svenskar tränar eller sminkar sig för att de själva vill. Det viktigaste vi kan göra är att se till att kvinnor och tjejer med slöja inte behöver lida för det. De ska inte bli mobbade eller diskriminerade på arbetsmarknaden.

FÖRDOM 9

Alla muslimer är terrorister.

Det är okej att vara rädd för terroristattentat, men det är en väldigt liten minoritet fanatiker som blir självmordskandidater i tron att de gör något bra. Dessa människor har blivit hjärntvättade och detta är inget som muslimer i allmänhet ställer sig bakom. Faktum är att de flesta attentat sker i länder där muslimer själva blir offer.

FÖRDOM 9

Invandrare vet inte vad jämställdhet är.

Jämställdhet går hand i hand med demokrati. Många av de länder som flyktingar kommer ifrån är inte demokratier eller har inte varit det så länge. Vi i Sverige har kanske kommit längre, men är förstås inte helt framme. Vi har mer att jobba på. Låt vårt arbete bli inspiration för dem som kommer till oss.

FÖRDOM 10

Invandrare vill inte lära sig svenska.

Det här är en av de vanligaste fördomarna, och också en av de mest felaktiga. Alla invandrare och flyktingar som kommer till Sverige inser att utan svenskan kan de inte klara sig. Alltså vill de lära sig språket. För ungdomar och barn är det enklare eftersom de går i svenska skolor. Det är svårare för föräldrarna. De måste kunna svenska för att få ett jobb, men utan jobb att gå till har de svårare att lära sig svenska. Det är också svårare att lära sig ett språk när man blir äldre.

FÖRDOM 11

Invandrare vill pracka på oss sin kultur.

Det bästa sättet att förstå den här typen av fördom är att försöka sätta sig in i invandrarnas situation. Hur skulle du känna om du kom till ett nytt land? Naturligtvis skulle du förstå att det är omöjligt att få alla i det nya landet att göra som du. Däremot skulle du vilja hålla kvar vid dina gamla traditioner och vanor, sådant som du är van vid. Så känner säkerligen de flesta invandrare som kommer till Sverige också. Om Sverige får en moské innebär inte det att de vill att alla människor ska gå i den. Förmodligen vill de själva få plats först och främst!

FÖRDOM 12

Invandrare vill inte integreras (få tillgång till Sverige).

Det är svårt att vara flykting i Sverige. Man känner t ex ingen. I bästa fall har man släktingar någonstans i Sverige. Då är det ganska naturligt att man vill bo i närheten av dem. I ett land som man inte vet något om, blir det viktigt att känna tillhörighet. Pengar kan också vara ett problem. Har man fått fly från fattigdom är det inte troligt att man har råd att bo var man vill. Man får ta det som finns. Ofta blir det i de billigare områdena, i förorterna. Detta är knappast ett eget val. Om vi bjuder in flyktingarna i vårt samhälle och erbjuder dem arbete får de fler vänner och pengar att bosätta sig på andra ställen.

BOKTIPS:

Omänskliga rättigheter : en antologi om flyktingar och papperslösas situation i Sverige, Britta Abotsi 2008, Notis förlag. Faktabok med olika perspektiv på hur flyktingar behandlas i Sverige.

Flyktingboken, Sanna Vestin 2006, Ordfront Förlag AB. Faktabok

Ända hit, Sofia Olsson, 2007, Komika förlag. En tecknad historia om hur det är att komma till Sverige. Aye, Maryam, Nadin, Veronica och Asha berättar om ett land alla vi andra trodde att vi kände.

HEMSIDOR:

På www.svenskakyrkansunga.se/mosemaria hittar du mer material till boken Mose, Maria och jag.

Svenska kyrkans internationella arbete hittar du på www.svenskakyrkan.se.

Svenska Kyrkans Unga arbetar med påverkansfrågor under Globalt på www.svenskakyrkansunga.se

Röda Korset och Röda Korsets ungdomsförbund jobbar med flyktingfrågor både inom och utom Sverige gränser: www.redcross.se och www.rkuf.se

Migrationsverkets hemsida är fylld av information om asylprocessen i Sverige: www.migrationsverket.se

Flyktinggruppernas och Asylkommittéernas Riksråd (FARR) är en organisation som jobbar med att göra asylprocessen i Sverige mer human. Det finns lokalgrupper för FARR över hela landet: www.farr.se

Ledarhandledningen är en del av tre i ett material om flyktingar för barn i åldern 6-9 år. De andra två delarna är boken Mose, Maria och jag och CD-skivan med musiken i ledarhandledningen.

Ledarhandledningen, boken och CD-skivan kan beställas i Materiallagret
www.svenskakyrkansunga.se.

Telefon: 018-640 642.

Läs mer på

www.svenskakyrkansunga.se/mosemaria

Svenska kyrkan

www.svenskakyrkan.se

www.svenskakyrkansunga.se